

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1994 M. LAPKRIČIO 18 D.
NUTARIMO NR. 1156 „DĖL VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
SKYRIMO IR MOKĖJIMO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

2005 m. liepos 1 d. Nr. 754
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimą Nr. 1156 „Dėl Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1994, Nr. [91-1781](#); 1995, Nr. [101-2257](#); 1996, Nr. [84-2013](#); 1997, Nr. [58-1349](#); 1998, Nr. [17-415](#), Nr. [32-864](#), Nr. [81-2277](#); 1999, Nr. [18-466](#), Nr. [103-2967](#); 2000, Nr. [37-1037](#); 2001, Nr. [4-101](#), Nr. [37-1254](#), Nr. [62-2274](#), Nr. [106-3802](#); 2002, Nr. [38-1375](#), Nr. [83-3607](#); 2003, Nr. [34-1430](#), Nr. [102-4604](#); 2004, Nr. [18-530](#), Nr. [95-3502](#), Nr. [166-6066](#); 2005, Nr. [26-838](#)) ir išdėstyti jį nauja redakcija:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

**DĖL VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO
NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu (Žin., 1994, Nr. [59-1153](#); 2005, Nr. [71-2555](#)) ir Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymu (Žin., 2003, Nr. [114-5116](#)), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatus (pridedama).“.

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1994 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1156
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2005 m. liepos 1 d. nutarimo Nr. 754
redakcija)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės socialinio draudimo pensijos (toliau vadinama – pensijos) skiriamos ir mokamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu (Žin., 1994, Nr. [59-1153](#); 2005, Nr. [71-2555](#)) (toliau vadinama – Pensijų įstatymas) ir šiais Nuostatais.

2. Valstybiniu socialiniu pensijų draudimu privalomai draudžiami asmenys, nurodyti Pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje.

II. PENSIJŲ RŪŠYS

3. Pensijų įstatymo 5 straipsnyje numatyta asmenų teisė pasirinkti pensijos rūšį.

4. Asmenims, kuriems buvo paskirta ištarnauto laiko pensija, įgijus teisę gauti senatvės arba netekto darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidumo) pensijas, pagal jų pasirinkimą mokama viena iš šių pensijų.

5. Jeigu ištarnauto laiko pensijų gavėjai turi teisę gauti našlių ar našlaičių pensiją, ši pensija mokama kartu su ištarnauto laiko pensija.

6. Našlių pensija mokama kartu su pačios našlės ar našlio senatvės ar netekto darbingumo pensija arba kartu su invalidumo pensija.

7. Asmenims, gaunantiems valstybines maitintojo netekimo pensijas už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. maitintoją arba valstybines socialinio draudimo maitintojo netekimo pensijas už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. maitintoją (toliau vadinama – maitintojo netekimo pensija) ir tuo pat metu turintiems teisę gauti valstybines socialinio draudimo senatvės, invalidumo, netekto darbingumo, našlių ar našlaičių pensijas, skiriama pagal jų pasirinkimą viena iš šių pensijų, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją arba šalpos našlaičių pensiją, kurios mokamos kartu su maitintojo netekimo pensija, paskirta už kitą mirusį tėvą (motiną). Valstybinę maitintojo netekimo arba maitintojo netekimo pensiją gaunančios našlės (našlio) pasirinkimu vietoj šios pensijos ji (jis) gali gauti našlės ar našlio pensiją kartu su savo paties senatvės, invalidumo ar netekto darbingumo pensija, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip.

III. PENSIJŲ SANDARA

8. Pensijos sandarą apibrėžia Pensijų įstatymo 6 straipsnis.

9. Pagrindinė pensijos dalis apskaičiuojama pagal visą apdraustojo asmens turimą valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą (toliau vadinama – stažas), kurį sudaro stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu (Pensijų įstatymo 8 straipsnio 2–4 dalys); stažas, įgytas dirbant savarankiškai (Pensijų įstatymo 8 straipsnio 5 ir 6 dalys); savanoriškai apsidraudusių asmenų stažas (Pensijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis).

IV. STAŽAS

10. Apdraustojo asmens stažas nustatomas ir apskaičiuojamas pagal Pensijų įstatymo 8–12 ir 54 straipsnius.

11. Į asmens stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, įskaitomas:

11.1. bedarbio pašalpų, mokėtų draustiems nuo nedarbo asmenims pagal Lietuvos Respublikos bedarbių rėmimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. [2-25](#); 1996, Nr. [18-457](#)) (toliau vadinama – Bedarbių rėmimo įstatymas) nuostatas, galiojusias iki 2005 m. sausio 1 d., gavimo laikas (Pensijų įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 2 punktą). Pagal Bedarbių rėmimo įstatymą nuo nedarbo buvo drausti asmenys, kuriems bedarbio pašalpa mokėta pagal šio įstatymo 15 straipsnio 1 dalį, t. y. asmenys, kurie iki užsiregistravimo valstybinėje darbo biržoje per pastaruosius 3 metus turėjo ne mažesnę kaip 24 mėnesių valstybinio socialinio draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu. Šiame punkte nurodytų bedarbio pašalpų gavimo laikas į stažą netekto darbingumo pensijai skirti įskaitomas tik tada, jeigu asmeniui tai naudinga (Pensijų įstatymo 32 straipsnio 1 dalis, šių Nuostatų 12 punktą);

11.2. valstybinių socialinio draudimo invalidumo ir netekto darbingumo pensijų gavimo laikas (Pensijų įstatymo 8 straipsnio 4 dalis), t. y. laikas, kai asmuo gavo jam paskirtą valstybinę socialinio draudimo invalidumo ar netekto darbingumo pensiją. Jeigu asmuo tuo laikotarpiu, per kurį jis buvo pripažintas invalidu arba nedarbingu ar iš dalies darbingu, gavo kitos rūšies (ne invalidumo ar netekto darbingumo) pensiją, šios pensijos gavimo laikas į asmens stažą neįskaitomas.

12. Apskaičiuojant asmens stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu (Pensijų įstatymo 9 straipsnis), į uždarbio ir kitų pajamų, nuo kurių įmokėtos ar turėjo būti įmokėtos privalomosios valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, sumą įskaitomos valstybinio socialinio draudimo ligos, motinystės, motinystės (tėvystės), profesinės reabilitacijos ir nedarbo socialinio draudimo išmokos (iki 2005 m. sausio 1 d. – bedarbio pašalpos, apskaičiuotos Bedarbių rėmimo įstatymo 16¹ straipsnio 2 ir 3 dalių nustatyta tvarka, mokėtos draustiems nuo nedarbo asmenims; šių Nuostatų 11 punktą). Skiriant netekto darbingumo pensiją, Pensijų įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytų nedarbo socialinio draudimo išmokų (iki 2005 m. sausio 1 d. – bedarbio pašalpų; šių Nuostatų 11 punktą) gavimo laikas įskaitomas į stažą, o įskaitytu į stažą bedarbystės laikotarpiu gautos nedarbo socialinio draudimo išmokos (iki 2005 m. sausio 1 d. – bedarbio pašalpos) – į asmens draudžiamąsias pajamas (Pensijų įstatymo 14 straipsnis), jeigu asmeniui tai naudinga. Tokios pat nuostatos laikomasi ir tuo atveju, kai asmuo gavo nedarbo socialinio draudimo išmoką išėjimo į netekto darbingumo pensiją metais (Pensijų įstatymo 32 straipsnio 1 dalis).

13. Kaip nurodyta Pensijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje, stažas išreiškiamas metais ir skaičiuojamas keturių ženklų po kablelio tikslumu. Stažo dalis, apskaičiuota dienomis, išreiškiama mėnesiais, dienų skaičių dalijant iš 30.

14. Pensijų įstatymo 54 straipsnyje nurodyti stažui prilyginami laikotarpiai iki 1995 m. sausio 1 d. įskaitomi į stažą pagal faktinę jų trukmę.

15. Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas darbininkų ir tarnautojų darbo laikas į stažą įskaitomas neatsižvelgiant į jo pobūdį bei trukmę ir pertraukų trukmę. Į darbo laiką įskaitomas ir darbininkų bei tarnautojų ligos (laikinojo nedarbingumo), nėštumo ir gimdymo pašalpų gavimo laikas, taip pat vaiko priežiūros atostogų laikas, bet ne ilgiau kaip iki atleidimo iš darbo. Jeigu liga (laikinasis nedarbingumas) prasidėjo asmens darbo laikotarpiu ir tęsėsi po atleidimo iš darbo, į stažą įskaitomas ir ligos (laikinojo nedarbingumo) laikas po atleidimo iš darbo.

16. Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas kolūkio narių darbo kolūkiuose laikas į stažą įskaitomas šia tvarka:

16.1. darbo laikas iki 1966 m. sausio 1 d. įskaitomas neatsižvelgiant į tai, ar buvo išdirbtas nustatytas darbo dienų (darbadienių) minimumas, išskyrus nesukakusius 16 metų kolūkių narių vaikus (kolūkinio kiemo narius), į kurių stažą įskaitomas dokumentais įrodytas faktiškai dirbtų dienų kolūkyje skaičius;

16.2. po 1966 m. sausio 1 d. įskaitomi metai, kuriais išdirbtas nustatytasis darbo dienų (darbadienių) minimumas, ir metai, kuriais nustatytasis darbo dienų (darbadienių) minimumas neišdirbtas dėl pateisinamų pagal kolūkio valdybos ar visuotinio kolūkiečių susirinkimo nutarimus priežasčių;

16.3. jeigu po 1966 m. sausio 1 d. nustatytas darbo dienų (darbadienių) minimumas neišdirbtas be pateisinamų priežasčių arba šios priežastys kolūkio valdybos ar visuotinio kolūkiečių susirinkimo nebuvo svarstytos, arba nėra duomenų apie tai, koks buvo nustatytas darbo dienų (darbadienių) minimumas, į stažą įskaitomas faktiškai dirbtų dienų skaičius;

16.4. kolūkio narėms, kurioms buvo mokamos motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpos, į stažą įskaitomas vaiko iki 3 metų priežiūros laikas, bet ne ilgiau kaip iki išstojimo iš kolūkio narių.

17. Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų kitų asmenų, kurie pagal galiojusius TSRS įstatymus turėjo būti draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, darbo laikas, įskaitytinas į valstybinio socialinio draudimo stažą, nustatytas šių Nuostatų 1 priede.

18. Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytas kūrybinės veiklos laikas įskaitomas į stažą nuo tos dienos, kai buvo paskelbtas ar pirmą kartą viešai atliktas arba eksponuotas autoriaus kūrinys.

19. Stažui, nurodytam Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 3 punkte, prilyginama apdraustųjų (dirbančiųjų) asmenų motinystės (nėštumo ir gimdymo, taip pat vaiko iki 3 metų priežiūros, bet ne ilgiau kaip iki atleidimo iš darbo) pašalpų gavimo laikas.

20. Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodytų asmenų faktiniu tremties laiku laikomas laikotarpis nuo asmens ištrėmimo dienos (gimusiems tremtyje – nuo gimimo dienos, savo noru nuvykusiems pas savo šeimas į tremtį – nuo Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ar Vidaus reikalų ministerijos išduotame pažymėjime nurodytos datos) iki tremties pabaigos, o asmenims, kuriems pasibaigus kalinimo ar tremties laikui buvo apribota gyvenamosios vietos pasirinkimo teisė (uždrausta grįžti ir gyventi Lietuvoje), – iki leidimo grįžti ir gyventi Lietuvoje dienos. Tais atvejais, kai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ar Vidaus reikalų ministerijos išduotuose pažymėjimuose nurodyta, kad nėra duomenų apie šio apribojimo panaikinimo datą, leidimo grįžti ir gyventi Lietuvoje data laikoma faktinio grįžimo į Lietuvą data, bet ne vėlesnė kaip 1990 m. kovo 11 diena.

21. Stažas po 1994 m. sausio 1 d., o karinės tarnybos laikas – po 1995 m. sausio 1 d. įrodomas Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų apdraustųjų įskaitos informacinėje duomenų bazėje esančiais duomenimis. Valstybinių socialinio draudimo invalidumo ar netekto darbingumo pensijų gavimo laikas, buvęs tiek iki 1995 m. sausio 1 d., tiek ir po šios datos, stažui prilyginamas remiantis socialinio draudimo skyriuose esančiais dokumentais apie šių pensijų mokėjimo laiką.

22. Nedarbo socialinio draudimo išmokos (iki 2005 m. sausio 1 d. – bedarbio pašalpos) gavimo laikas draustiems nuo nedarbo asmenims po 1995 m. sausio 1 d. įrodomas Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų apdraustųjų įskaitos informacinėje duomenų bazėje esančiais duomenimis.

23. Pensijų įstatymo 54 straipsnyje išvardyti valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilyginami laikotarpiai įrodomi:

23.1. darbo knygelėmis, įskaitant į stažą tuos darbo laikotarpius, apie kuriuos įrašai darbo knygelėse padaryti remiantis dokumentais (įsakymais dėl priėmimo į darbą ir atleidimo iš jo, valstybinės archyvų sistemos įstaigų ir savivaldybių archyvų ar buvusių darboviečių išduotais darbo stažo pažymėjimais ir panašiai) ir patvirtinti darbdavio (jo įgalioto asmens) parašu ir įrašą padariusios įmonės, įstaigos, organizacijos antspaudu, darbas kolūkyje (šių Nuostatų 16 punktas) – kolūkiečių darbo knygelėmis ir buvusių kolūkių, kurių žemė buvo perduota tarybiniais ūkiams ir kitoms įmonėms bei organizacijoms, buvusių narių darbas kolūkiuose – darbo stažo nustatymo komisijų sprendimų išrašais ir kitais šiame punkte išvardytais dokumentais;

23.2. darbo stažo pažymėjimais, darbdavių išduotais remiantis turimais dokumentais;

23.3. sistemos, kurioje asmuo dirbo, aukštesniųjų įstaigų pažymėjimais, išduotais remiantis turimais dokumentais;

23.4. valstybinės archyvų sistemos įstaigų ar savivaldybių archyvų pažymomis arba šiose įstaigose ir archyvuose saugomų dokumentų nuorašais ar išrašais;

23.5. kariniais liudijimais arba Krašto apsaugos ministerijos išduotais karinės tarnybos trukmės pažymėjimais;

23.6. atsiskaitomosiomis knygelėmis ir profesinių sąjungų narių bilietais, jeigu nėra kitų dokumentų, įskaitant į stažą laiką, kai šiuose dokumentuose yra žymos apie darbo užmokesčio išmokėjimą ar nario mokesčio, atsižvelgiant į darbo užmokestį, sumokėjimą;

23.7. kūrybinių sąjungų valdybų, sekretariatų nutarimais (Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytiems asmenims);

23.8. valstybinės archyvų sistemos įstaigos ar savivaldybės archyvo pažymomis apie darbo sutarties įregistravimą arba profesinės sąjungos nario bilietu, įrodančiu profesinės sąjungos nario mokesčio mokėjimą, kai asmuo iki 1991 m. birželio 1 d. dirbo pas pavienį samdytoją. Jeigu šių dokumentų nėra, darbo pas samdytoją laikas gali būti nustatomas teismine tvarka;

23.9. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo arba Vidaus reikalų ministerijos išduotais pažymėjimais – Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodytas laikas. Įrodant šį laiką, taip pat pateikiamas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotas nuo okupacijų nukentėjusio asmens – politinio kalinio ar tremtinio teisinio statuso pažymėjimas. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros arba Vidaus reikalų ministerijos išduotais pažymėjimais – Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 8 punkte nurodytas laikas. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotais pažymėjimais apie ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyvių – karių savanorių išbūtą laisvės kovotojų struktūrose faktinį laiką – Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 9 punkte nurodytas laikas;

23.10. motinoms – vaikų invalidų iki 16 metų auginimo ir slaugos namuose laikas (Pensijų įstatymo 54 straipsnio 3 dalies 1 punktas) ir šeimos nariams – I grupės invalido slaugos namuose laikas (Pensijų įstatymo 54 straipsnio 3 dalies 2 punktas) iki 1995 m. sausio 1 d. – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinio skyriaus (toliau vadinama – socialinio draudimo skyrius) direktoriaus ar jo įgalioto šio skyriaus valstybės tarnautojo sprendimu, pridėdant Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba) išduotą pažymą (iki 2005 m. liepos 1 d. – valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos išduotą pažymėjimą), įrodančią buvimo grupės invalidu laiką, arba gydytojų konsultacinės komisijos pažymėjimą, įrodantį buvimo vaiku invalidu laiką;

23.11. visų tradicinių Lietuvoje bažnyčių ir religinių organizacijų dvasininkų tarnybos laikas – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) nustatyta tvarka bažnyčių ir religinių organizacijų pažymomis, išduotomis remiantis dokumentais.

24. Jeigu asmuo negali dokumentais įrodyti Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 54 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilyginamą darbo laikotarpį, dirbtų iki 1993 m. gruodžio 31 d., dėl to, kad visi įmonės, įstaigos, organizacijos dokumentai ar jų dalis neišsaugoti nepaisant priežasčių, nurodytieji darbo laikotarpiai asmens prašymu gali būti nustatomi teismine tvarka.

V. DYDŽIAI PAGRINDINEI IR PAPILDOMAI PENSIJOS DALIMS APSKAIČIUOTI

25. Asmens draudžiamosios pajamos nustatomos ir draudžiamųjų pajamų koeficientai apskaičiuojami pagal Pensijų įstatymo 14, 15, 17, 18, 19, 55 ir 56 straipsnius. Skiriant senatvės ir netekto darbingumo pensijas (invalidumo pensijas – nuo datų, buvusių iki 2005 m. liepos 1 d.) iki 2009 m. sausio 1 d., asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas už laikotarpį iki 1994 m. sausio 1 d., esant Pensijų įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nustatytoms sąlygoms, pakeičiamas 59, 60 ir 63–64 straipsniuose nustatyta tvarka. Asmenų, kurie gavo invalidumo ar netekto darbingumo pensiją, draudžiamosiomis pajamomis nurodytųjų pensijų gavimo laikotarpiu laikomos pakaitinės asmens

draudžiamosios pajamos (toliau vadinama – pakaitinės pajamos). Pakaitinės pajamos apskaičiuojamos:

25.1. Pensijų įstatymo 15 straipsnio nustatyta tvarka;

25.2. tais atvejais, kai asmens invalidumo pensijos byloje asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas nebuvo fiksuotas dėl to, kad invalidumo pensijos mokėjimas asmeniui buvo nutrauktas pasibaigus jos mokėjimo terminui iki 1995 m. sausio 1 d., asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas pakaitinėms pajamoms apskaičiuoti fiksuojamas Pensijų įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka;

25.3. jeigu dokumentai apie invalidumo pensijos skyrimą ir mokėjimą socialinio draudimo skyriuje neišsaugoti nepaisant priežasčių, fiksuotu asmens draudžiamųjų pajamų koeficientu laikomas 1.

26. Apdraustojo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas kaip svartinis šio asmens metinių draudžiamųjų pajamų koeficientų vidurkis pagal Pensijų įstatymo 19 ir 56 straipsniuose nurodytus metus ir jų skaičių. Nustatant svertinį vidurkį, kiekvienų skaičiuojamų metų asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas dauginamas iš įskaitytos į stažą, kai buvo dirbta pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, tų metų dalies. Gautų sandaugų suma dalijama iš viso stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, per tuos metus, kuriems vidurkis skaičiuotas.

27. Kalendorinių metų draudžiamosios pajamos – tai asmens pajamos, gautos nuo atitinkamų metų sausio 1 d. iki kitų metų sausio 1 dienos.

28. Asmens draudžiamosios pajamos, gautos išėjimo į pensiją metais, gali būti įtraukiamos į asmens draudžiamųjų pajamų koeficiento skaičiavimą, jeigu asmeniui tai naudinga. Kai visą asmens stažą sudaro tik stažas, įgytas tais metais, kuriais skiriama pensija, draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal šį stažą.

29. Jeigu išėjimo į pensiją metų draudžiamosios pajamos įtraukiamos į asmens draudžiamųjų pajamų koeficiento skaičiavimą, koeficientas apskaičiuojamas šių Nuostatų 25 ir 26 punktuose nurodytu būdu, išėjimo metų stažas nustatomas pagal Pensijų įstatymo 9 straipsnio 2 dalį ir 10 straipsnio 1 punktą, o išėjimo metų asmens draudžiamųjų pajamų koeficientui apskaičiuoti naudojamos paskutinės iki išėjimo į pensiją mėnesio patvirtintos einamųjų metų draudžiamosios pajamos. Patvirtinus išėjimo į pensiją metų draudžiamąsias pajamas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas, atsižvelgiant į šias pajamas, perskaičiuojamas nuo pensijos paskyrimo dienos, jeigu pensijos gavėjui tai naudinga.

30. Draudžiamosios pajamos nuo 1994 m. sausio 1 d., o Pensijų įstatymo 55 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytų asmenų – nuo 1995 m. sausio 1 d. įrodomos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų apdraustųjų įskaitos informacinėje duomenų bazėje esančiais duomenimis. Iki minėtųjų datų asmens draudžiamosios pajamos įrodomos darbdavių pažymėjimais, išduotais remiantis įmonės, įstaigos, organizacijos turimais dokumentais apie asmeniui apskaičiuotas (išmokėtas) pajamas, taip pat valstybinės archyvų sistemos įstaigų ar savivaldybių archyvų pažymomis arba šiose įstaigose ir archyvuose saugomų dokumentų nuorašais ar išrašais apie asmeniui apskaičiuotas (išmokėtas) pajamas.

31. Į pajamas, kurios Pensijų įstatymo 55 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose prilyginamos draudžiamosioms pajamoms, įtraukiamos gautos ligos (laikinojo nedarbingumo) bei motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpos. Asmens pajamos, nuo kurių iki Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo dienos neturėjo būti skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, nurodytos šių Nuostatų 5 priede.

32. Į asmenų, dirbusių buvusios TSRS įstaigose užsienyje arba tarptautinėse organizacijose ir dirbusių užsienyje buvusios TSRS siuntimu, pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms pagal Pensijų įstatymo 55 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktus, įtraukiamos visų darbo apmokėjimo rūšių piniginės sumos, išmokėtos tuometine tarybine valiuta, jeigu pagal tuo metu galiojusias taisykles nuo jų turėjo būti skaičiuojami valstybinio socialinio draudimo įnašai. Pajamos, gautos užsienio valiuta, neįtraukiamos. Šių asmenų pageidavimu asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas už nurodytąjį laikotarpį gali būti apskaičiuojamas taikant Pensijų įstatymo 56 straipsnio

4 dalies nuostatas. Tokia pat tvarka įvertinamos ir darbo apmokėjimo rūšys asmenims, dirbusiems Lietuvos Respublikos įstaigose užsienyje arba tarptautinėse organizacijose, taip pat dirbusiems užsienyje Lietuvos Respublikos siuntimu nuo 1990 m. kovo 11 d. iki Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo (tai yra iki 1991 m. birželio 1 d.).

33. Pensijų įstatymo 56 straipsnio 1 dalyje pateiktas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamas valstybinio sektoriaus, akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių darbuotojams apskaičiuotas vidutinis mėnesinis darbo užmokestis nurodytas šių Nuostatų 2 priede – minimalus ir vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, taikytinas draudžiamųjų pajamų koeficientui apskaičiuoti.

34. Jeigu apskaičiuojant draudžiamųjų pajamų koeficientą įskaitomos pajamos, gautos laikotarpiu nuo 1991 m. sausio 1 d. iki 1994 m. sausio 1 d., 1991, 1992, 1993 metų metiniai koeficientai apskaičiuojami padalijus atitinkamų metų kiekvieno mėnesio draudžiamąsias pajamas iš atitinkamų metų to mėnesio vidutinio darbo užmokesčio, buvusio Lietuvos Respublikoje. Visų taip apskaičiuotų dalmenų vidurkis laikomas atitinkamų metų metiniu koeficientu.

35. Pensijų įstatymo 56 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas:

35.1. asmenims, kurie turi stažą, įgytą iki 1984 m. sausio 1 d., tačiau per 5 paėiliui ar nepaėiliui einančius kalendorinius metus nuo 1984 m. sausio 1 d. iki 1994 m. sausio 1 d. nebuvo tam tikrą laiką dirbę pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu;

35.2. asmenims, kurie negali gauti duomenų apie draudžiamąsias pajamas dėl to, kad visai (ar iš dalies) neišsaugoti dokumentai, asmenims, dirbusiems iki 1991 m. birželio 1 d. pas pavienius samdytojus namų darbininkėmis, asmeniniais vairuotojais, auklėmis ir taip toliau (šių Nuostatų 23.8 punktas), taip pat asmenims, turėjusiems vaiko iki trejų metų priežiūros atostogas, Pensijų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodytiems asmenims, taip pat asmenims, atlikusiems būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje.

36. Jeigu visi dokumentai apie išmokėtą (apskaičiuotą) atlyginimą išlikę, tačiau juose nėra duomenų apie asmens uždarbį, tokie laikotarpiai, buvę iki 1991 m. birželio 1 d., įtraukiami į pajamų koeficiento apskaičiavimą, imant vietoj pajamų nulį. Tokie laikotarpiai, buvę po 1991 m. birželio 1 d., neįskaitomi į stažą, pagal kurį skaičiuojamas draudžiamųjų pajamų koeficientas.

37. Apskaičiuojant asmens draudžiamųjų pajamų koeficientą, Pensijų įstatymo 56 straipsnio 5 dalyje numatytu atveju gali būti imamas dar ankstesnis dešimtmetis – nuo 1974 m. sausio 1 d. iki 1984 m. sausio 1 dienos. Priėmus sprendimą dėl tokio skaičiavimo, taikomos ir Pensijų įstatymo 56 straipsnio 2 dalyje nurodytos koeficiento skaičiavimo taisyklės.

VI. SENATVĖS PENSIJOS

38. Senatvės pensijos skiriamos ir mokamos pagal Pensijų įstatymo 20–27, 54–57 straipsnius. Skiriant senatvės pensijas iki 2009 m. sausio 1 d. ir esant Pensijų įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytoms sąlygoms, taikomi Pensijų įstatymo 59 ir 63–65 straipsniai (šių Nuostatų 128–129 punktai).

39. Asmenims, iki 2009 m. sausio 1 d. įgijusiems teisę gauti senatvės pensiją, šios pensijos papildomoji dalis (Pensijų įstatymo 24 straipsnis ir 56 straipsnio 2 dalis) apskaičiuojama pagal formulę $0,005 \times s \times k \times D + 0,005 \times S \times K \times D$, kur:

s – stažas, įgytas iki 1994 m. sausio 1 d., apskaičiuotas pagal Pensijų įstatymo 54 straipsnio 1, 2 ir 4 dalis;

k – asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas, apskaičiuotas pagal draudžiamosioms pajamoms prilyginamas pajamas, gautas iki 1994 m. sausio 1 d., kuris skiriant senatvės pensijas iki 2009 m. sausio 1 d. ir esant Pensijų įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytoms sąlygoms patikslinamas (pakeičiamas) pagal Pensijų įstatymo 59 ir 63–65 straipsnių nuostatas (šių Nuostatų 128–129 punktai);

S – stažas, įgytas po 1994 m. sausio 1 d. dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu (Pensijų įstatymo 8 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys);

K – asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas, apskaičiuotas pagal draudžiamąsias pajamas nuo 1994 m. sausio 1 dienos;

D – Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos einamųjų metų draudžiamosios pajamos, galiojančios tą mėnesį, už kurį mokama pensija (Pensijų įstatymo 16 straipsnio 1 dalis).

40. Senatvės pensijos padidinimo dėl atidėto kreipimosi laikas pagal Pensijų įstatymo 27 straipsnį skaičiuojamas ne anksčiau kaip nuo 1995 m. sausio 1 dienos.

Atidėjus kreipimąsi dėl senatvės pensijos padidinimo, asmuo turi teisę pageidauti, kad pensija būtų skiriama taikant Pensijų įstatymo 27 straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse numatytą pensijos padidinimą arba pensija būtų skiriama nuo terminų, nurodytų Pensijų įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje.

41. Senatvės pensija už atidėto kreipimosi ar atidėto mokėjimo laiką didinama, jeigu asmuo tuo laiku negavo kitos rūšies valstybinės socialinio draudimo pensijos, išskyrus našlių ir našlaičių pensiją.

42. Pensijų įstatymo 57 straipsnio 2 dalyje nustatyto senatvės pensijos amžiaus lentelė pateikiama šių Nuostatų 3 priede.

43. Kai vietoj I invalidumo grupės pensijos arba netekto darbingumo pensijos, paskirtos netekus 75–100 procentų darbingumo, senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui nuo 2005 m. liepos 1 d. ir vėliau pirmą kartą skiriama senatvės pensija, kartu su šia pensija skiriamas ir mokamas 0,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų specialiajam nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui tenkinti. Šis priedas skiriamas ir iki 2008 m. sausio 1 d. mokamas tik tiems asmenims, kurie negauna slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos, nustatytos Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatyme (Žin., 1994, Nr. [96-1873](#); 2005, Nr. [71-2556](#)).

44. Šių Nuostatų 43 punkte nurodytą priedą socialinio draudimo skyriai skiria ir moka vadovaudamiesi pensijos byloje esančiomis asmens darbingumo lygio pažymomis, išduotomis Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos (invalidumo pažymėjimais, iki 2005 m. liepos 1 d. išduotais Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos), ir nereikalaudami iš asmens papildomų dokumentų.

VII. NETEKTO DARBINGUMO PENSIJOS

45. Netekto darbingumo pensijos skiriamos ir mokamos pagal Pensijų įstatymo 28–33 ir 54–56 straipsnius. Skiriant netekto darbingumo pensijas (invalidumo pensijas – nuo datų, buvusių iki 2005 m. liepos 1 d.) iki 2009 m. sausio 1 d. ir esant Pensijų įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 4 punktuose nustatytoms sąlygoms, taikomi Pensijų įstatymo 60 ir 63–65 straipsniai.

46. Pagal Pensijų įstatymo 29 straipsnio 2 dalies nuostatą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba turi teisę ginčyti darbingumo lygio nustatymo teisingumą asmeniui, turinčiam teisę gauti netekto darbingumo pensiją. Ginčijama šia tvarka:

46.1. jeigu Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ar socialinio draudimo skyrius nesutinka su Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos teritorinio skyriaus vedėjo priimtu sprendimu dėl asmeniui nustatyto darbingumo lygio (netekto darbingumo procentų), jo priežasties, atsiradimo laiko ir termino, šį sprendimą gali apskųsti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos direktoriui;

46.2. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ar socialinio draudimo skyriaus pateiktą skundą Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos direktorius išnagrinėja ir priima sprendimą ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo skundo gavimo. Šis terminas gali būti pratęstas iki 30 kalendorinių dienų, jeigu skundui nagrinėti reikia papildomo tyrimo. Apie tai turi būti raštu pranešta skundą pateikusiai Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai ar socialinio draudimo skyriui;

46.3. jeigu Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ar socialinio draudimo skyrius nesutinka su Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos direktoriaus sprendimu, ne vėliau kaip

per 30 kalendorinių dienų nuo sprendimo gavimo turi teisę kreiptis į Ginčų komisiją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Ginčų komisija);

46.4. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ar socialinio draudimo skyriaus skundas Ginčų komisijoje nagrinėjamas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Ginčų komisijos priimtas sprendimas gali būti apskųstas teismui įstatymų nustatyta tvarka.

47. Pagal Pensijų įstatymo 30 ir 31 straipsnius nustatomas minimalus ir būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas netekto darbingumo pensijai skirti pateiktas šių Nuostatų 4 priede.

VIII. NAŠLIŲ, NAŠLAIČIŲ IR MAITINTOJO NETEKIMO PENSIJOS

48. Pensijų įstatymo 34–39 straipsniai reguliuoja našlių ir našlaičių pensijų skyrimą už asmenis, mirusius po šio įstatymo įsigaliojimo (nuo 1995 m. sausio 1 d. ir vėliau). Už mirusius iki 1995 m. sausio 1 d. asmenis našlių pensijos skiriamos pagal įstatymo 47 straipsnį, o našlaičių pensijos – pagal įstatymo 34, 36–39 straipsnius. Maitintojo netekimo pensijos už asmenis, mirusius iki 1995 m. sausio 1 d., paskirtos pagal galiojusių iki šios datos pensijų įstatymų nuostatas, reglamentavusias maitintojo netekimo pensijų skyrimą, pagal Pensijų įstatymą neperskaičiuojamos ir mokamos šių Nuostatų 7 ir 87–127 punktuose nustatyta tvarka.

49. Nustatyta tvarka pripažinus asmenį nežinia kur esančiu, sutuoktinis ir vaikai turi teisę gauti našlių ar našlaičių pensiją (Pensijų įstatymo 34 straipsnis), jeigu dingęs asmuo teismo sprendimo dėl pripažinimo nežinia kur esančiu įsigaliojimo dieną, o asmenį pripažinus mirusiu – mirties liudijime nurodytą mirties dieną buvo įgijęs Pensijų įstatymo nustatytą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo netekto darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidumo) pensiją (jeigu būtų pripažintas nedarbingu arba iš dalies darbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidu) ar senatvės pensiją (atsižvelgiant į jo amžių) arba tokią pensiją gavo. Šiais atvejais teisės gauti pensiją atsiradimo diena (Pensijų įstatymo 41 straipsnis) laikoma teismo sprendimo dėl pripažinimo nežinia kur esančiu įsigaliojimo diena, o asmenį pripažinus mirusiu – mirties liudijime nurodyta mirties diena.

50. Įvaikiams, gaunantiems našlaičių ar maitintojo netekimo pensiją už tikruosius tėvus, įgijus teisę gauti našlaičių pensiją už mirusius tėvus pagal Pensijų įstatymo 36 straipsnio 1 dalį, jų pasirinkimu skiriama pensija arba už tikruosius tėvus, arba tėvus.

51. Visiems asmenims, turintiems teisę gauti našlių ar našlaičių pensiją, skiriama viena pensija. Jeigu teisę gauti našlių pensiją turi keli globėjai (rūpintojai), kurie pasidaliję augina mirusio asmens vaikus (įvaikius) ar slaugo namuose mirusiojo vaikus (įvaikius), kuriems nustatyta 75–100 procentų netekto darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I invalidumo grupė), jeigu šie vaikai (įvaikiai) buvo pripažinti neįgaliaisiais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) iki 18 metų, kiekvienam globėjui (rūpintojui) skiriama po lygiai, bet ne daugiau kaip 20 procentų visos mirusiajam Pensijų įstatymo 37 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka apskaičiuotos pensijos. Jeigu paskui, jau paskyrus ir mokant našlių ir našlaičių pensiją, teisę gauti našlių pensiją įgyja kito našlaičio globėjas (rūpintojas), jam priklausanti našlių pensijos dalis skiriama nuo pirmos dienos mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį gautas prašymas skirti našlių pensiją su visais reikiama dokumentais. Globėjams (rūpintojams) priklausančios našlių pensijos dalys su jų globotiniams (rūpintiniams) priklausančiomis našlaičių pensijos dalimis mokamos kiekvienam globėjui (rūpintojui) atskirai.

52. Pilnamečiui našlaičiui priklausanti pensijos dalis atskiriama ir jam mokama atskirai.

53. Jeigu pagal Pensijų įstatymo 35 straipsnio nuostatas asmens teisė gauti našlių pensiją siejama su našlaičių pensijos mokėjimu mirusiojo vaikams (įvaikiams), kuriuos asmuo augina ar slaugo namuose, asmens teisė gauti našlių pensiją minėtojo straipsnio nustatyta tvarka išlieka ir tais atvejais, kai vietoj valstybinės socialinio draudimo našlaičių pensijos našlaičiams paskiriama ir mokama šalpos našlaičių pensija.

IX. PENSIJŲ SKYRIMAS, MOKĖJIMAS IR GINČŲ DĖL PENSIJŲ NAGRINĖJIMAS

54. Pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarka bei terminai nustatyti Pensijų įstatymo 40–44 straipsniuose ir šių Nuostatų 55–99 punktuose.

55. Prašymą skirti pensiją su visais reikiama dokumentais asmuo paduoda nuolatinės gyvenamosios vietos socialinio draudimo skyriui. Šis asmuo turi pateikti skyriui Lietuvos Respublikos piliečio pasą arba asmens tapatybės kortelę, arba leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje; jeigu šiuose dokumentuose nėra žymos apie nuolatinę jo gyvenamąją vietą, – Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkymo įstaigų arba asmens nuolatinės gyvenamosios vietos teritorinės policijos įstaigos migracijos skyriaus, poskyrio, grupės ar pasų poskyrio (toliau vadinama – migracijos tarnyba) (asmenys, gyvenantys seniūnijai priskirtoje teritorijoje kaimų ir miestų gyvenamosiose vietovėse, kuriose nėra migracijos tarnybų, – seniūno ar jo įgalioto asmens) išduotą pažymą apie asmens nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Kai socialinio draudimo skyrius pagal duomenų teikimo sutartis tiesiogiai gauna iš atitinkamų institucijų ar įstaigų nurodytuosius dokumentus ar duomenis apie asmens nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, jis informuoja asmenį, kuris kreipiasi dėl pensijos skyrimo, kad jam šių dokumentų ar duomenų pateikti nereikia.

56. Prie prašymo skirti senatvės pensiją turi būti pridėti:

56.1. dokumentai, įrodantys asmens stažą;

56.2. dokumentai, įrodantys pajamas, prilyginamas asmens draudžiamosioms pajamoms;

56.3. dokumentai, patvirtinantys pensijos (pensijos išmokos) gavimo kitoje valstybėje faktą ir stažo laikotarpius, už kuriuos ši pensija asmeniui paskirta ir mokama (jeigu tokią pensiją (pensijos išmoką) asmuo gauna).

57. Prie prašymo skirti netekto darbingumo pensiją turi būti pridėti:

57.1. darbingumo lygio pažyma, išduota Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos (invalidumo pažymėjimas, išduotas iki 2005 m. liepos 1 d. valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos);

57.2. dokumentai, įrodantys asmens stažą;

57.3. dokumentai, įrodantys pajamas, prilyginamas asmens draudžiamosioms pajamoms;

57.4. dokumentai, patvirtinantys pensijos (pensijos išmokos) gavimo kitoje valstybėje faktą ir stažo laikotarpius, už kuriuos ši pensija asmeniui paskirta ir mokama (jeigu tokią pensiją (pensijos išmoką) asmuo gauna).

58. Prie prašymo skirti našlių ar našlaičių pensiją (atsižvelgiant į pensijos rūšį) turi būti pridėti:

58.1. mirties liudijimas arba teismo sprendimas dėl asmens pripažinimo nežinia kur esančiu;

58.2. dokumentas apie asmens amžių, jeigu tai nenurodyta mirties liudijime;

58.3. dokumentai, įrodantys mirusio asmens stažą;

58.4. dokumentai, įrodantys mirusio asmens pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms;

58.5. santuokos liudijimas;

58.6. teismo sprendimas dėl faktinių santuokinių santykių fakto nustatymo;

58.7. našlaičių gimimo liudijimai;

58.8. mokymo įstaigų pažymėjimai, jeigu našlaičiai, vyresni kaip 18 metų, mokosi;

58.9. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos išduota darbingumo lygio pažyma (valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos iki 2005 m. liepos 1 d. išduota invalidumo pažyma), jeigu teisė gauti šią pensiją priklauso nuo asmens neįgalumo (invalidumo);

58.10. dokumentai, patvirtinantys globos ar rūpybos nustatymą ir asmens skyrimą globėju ar rūpintoju;

58.11. teismo sprendimas dėl išlaikymo fakto nustatymo, jeigu dėl našlaičių pensijos skyrimo už mirusį patėvį (pamotę) kreipiasi posūnis (podukra).

59. Asmuo turi pateikti dokumentų, kurių reikia atitinkamos rūšies pensijai skirti, originalus arba jų kopijas, patvirtintas notaro. Jeigu dokumentų originalai neišsaugoti ar perduoti saugoti

valstybinės archyvų sistemos įstaigoms arba savivaldybių archyvams, pateikiamos šių įstaigų ir archyvų pažymos arba šiose įstaigose ir archyvuose saugomų dokumentų nuorašai ar išrašai.

60. Jeigu pateiktame dokumente apie amžių nurodyti tik gimimo metai, be mėnesio, gimimo data laikoma tų gimimo metų liepos 1-oji diena.

61. Tais atvejais, kai stažo dokumentuose nurodyti tik stojimo į darbą arba darbo baigimo metai, be tikslesnių datų (pavyzdžiui, „nuo 1986 iki 1987 metų“), darbo pradžios ir darbo pabaigos data laikoma atitinkamų metų liepos 1-oji diena.

62. Jeigu stažo dokumente nurodyti tik metai ir mėnuo, be tikslesnės datos, data laikoma atitinkamo mėnesio 15-oji diena.

63. Socialinio draudimo skyriai turi teisę reikalauti iš draudėjų, pavienių asmenų ir valstybinės archyvų sistemos įstaigų ar savivaldybių archyvų dokumentų, kurių reikia pensijai skirti ir mokėti, taip pat tikrinti, ar dokumentai išduoti pagrįstai. Socialinio draudimo skyriai privalo pareikalauti nurodytųjų dokumentų, jeigu asmuo dėl svarbių priežasčių neturi galimybės jų pateikti. Socialinio draudimo skyriaus direktorius ar jo įgaliotas šio skyriaus valstybės tarnautojas nustato, ar priežastys svarbios.

64. Draudėjai, valstybinės archyvų sistemos įstaigos ar savivaldybių archyvai, darbo biržos privalo išduoti asmenų ir socialinio draudimo skyrių reikalaujamus dokumentus apie tų asmenų turimą stažą, draudžiamąsias pajamas (darbo užmokestį), išmokėtas valstybinio socialinio draudimo pašalpas ir nedarbo socialinio draudimo išmokas (iki 2005 m. sausio 1 d. – bedarbio pašalpa), taip pat kitus dokumentus, kurių reikia pensijoms skirti ir mokėti. Socialinio draudimo skyriaus reikalavimu dokumentai išduodami nemokamai.

65. Dokumentus išdavęs juridinis ar fizinis asmuo atsako už jų teisingumą Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir atlygina Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui materialinę žalą, padarytą dėl neteisingai išduotų dokumentų.

66. Socialinio draudimo skyrius, priėmęs prašymą skirti pensiją, išduoda dokumentų priėmimo kvitą, nurodydamas jų priėmimo datą.

67. Kreipimosi dėl pensijos data laikoma diena, kurią priimtas prašymas su visais reikiama dokumentais. Jeigu prašymas skirti pensiją su visais reikiama dokumentais siunčiamas paštu, kreipimosi dėl pensijos data laikoma prašymo išsiuntimo diena, pažymėta vietos pašto spaude. Jeigu prie prašymo pridėti ne visi reikiami dokumentai, socialinio draudimo skyrius per 5 darbo dienas praneša pareiškėjui, kokie dokumentai turi būti pateikti papildomai.

68. Pensijos skiriamos socialinio draudimo skyriaus direktoriaus ar jo įgalioto šio skyriaus valstybės tarnautojo sprendimu.

69. Sprendimas dėl pensijos skyrimo turi būti priimtas ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų po prašymo su visais reikiama dokumentais arba papildomų dokumentų gavimo. Paskyrus pensiją, pensininko prašymu jo pateiktų dokumentų originalai gali būti grąžinami. Pensijų bylose paliekami grąžinamų dokumentų originalų nuorašai, patvirtinti socialinio draudimo skyriaus direktoriaus ar jo įgalioto šio skyriaus valstybės tarnautojo.

70. Atsisakęs skirti pensiją, socialinio draudimo skyrius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po tokio sprendimo priėmimo turi išsiųsti (įteikti) pareiškėjui sprendimo nuorašą. Sprendime nurodoma atsisakymo skirti pensiją priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Asmens pateikti dokumentai grąžinami, o pensijos byloje paliekami šių dokumentų nuorašai.

71. Paskyrus pensiją, asmeniui išduodamas pensijos gavėjo pažymėjimas, kurio formą nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba.

72. Socialinio draudimo skyrius, mokantis pensiją, privalo prieš mėnesį informuoti pensininką apie pensijos skyrimo termino pasibaigimą (Pensijų įstatymo 41 straipsnio 3 dalis).

73. Pensijų įstatymo 41 straipsnio 4 dalies nuostatos dėl pensijos mokėjimo nutraukimo ir vėlesnio pratęsimo ar atnaujinimo taikomos tik tais atvejais, kai pensijos mokėjimas nutraukiamas pasibaigus pensijos skyrimo terminui. Jeigu pensijos gavėjas paduoda prašymą dėl tam tikrų priežasčių nutraukti tam tikram laikui pensijos mokėjimą nepasibaigus pensijos skyrimo terminui, pensijos mokėjimas pagal gavėjo paduotą prašymą sustabdomas (ne nutraukiamas) ir vėl gali būti pratęstas gavus atitinkamą gavėjo prašymą. Pensijos mokėjimas tokiu atveju pratęsimas taikant

Pensijų įstatymo 41 straipsnio 4 dalies nuostatas, reglamentuojančias pensijos mokėjimo pratęsimo ar atnaujinimo datą, atsižvelgiant į tai, ar priežastys, dėl kurių pensijos mokėjimas sustabdytas, laikomos pateisinamomis.

74. Socialinio draudimo skyriaus direktorius ar jo įgaliotas šio skyriaus valstybės tarnautojas nusprendžia, ar pateisinamomis laikytinos priežastys, dėl kurių pensijos gavėjas pavėluotai kreipiasi dėl pensijos mokėjimo pratęsimo ar atnaujinimo pagal Pensijų įstatymo 41 straipsnio 4 dalį, taip pat ar laikytinos svarbiomis ir nuo asmens nepriklausančiomis priežastys ir aplinkybės, dėl kurių asmuo Pensijų įstatymo 56 straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms (Pensijų įstatymo 55 straipsnis). Šios priežastys ir aplinkybės nurodomos atitinkamame sprendime.

75. Kai pensijos gavėjas dėl pateisinamos priežasties pavėluotai kreipiasi prašydamas pratęsti pensijos mokėjimą, nes praleidžia pakartotinio tikrinimo laiką, pensija išmokama, jeigu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba nustato, kad asmuo tuo metu buvo nedarbingas arba iš dalies darbingas.

76. Jeigu invalidumo arba netekto darbingumo pensijos mokėjimas asmeniui buvo nutrauktas dėl atgauto darbingumo, vėl jį pripažinus nedarbingu ar iš dalies darbingu, anksčiau paskirtos pensijos mokėjimas atnaujinamas, jeigu nuo dienos, kurią buvo nutrauktas pensijos mokėjimas, praėjo ne daugiau kaip 3 metai. Priešingu atveju pensija nustatyta tvarka skiriama iš naujo.

77. Pensijų įstatymo 41 straipsnio 4 dalies ir šių Nuostatų 74–76 punktų taisyklės taikomos ir nedarbingiems ar iš dalies darbingiems asmenims, gaunantiems našlių ar našlaičių pensijas.

78. Jeigu nesukakęs senatvės pensijos amžiaus asmuo mirė ne vėliau kaip per 3 metus po tos dienos, kurią jam netekto darbingumo (invalidumo) pensijos mokėjimas buvo nutrauktas dėl atgauto darbingumo, laikoma, jog jis buvo įgijęs Pensijų įstatymo nustatytą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, ir šio asmens sutuoktinis bei vaikai turi teisę gauti našlių ir našlaičių pensiją, kaip numatyta Pensijų įstatymo 34 straipsnyje, pagal atnaujintą mirusiojo asmens anksčiau gautą netekto darbingumo (invalidumo) pensiją.

79. Senatvės, netekto darbingumo, invalidumo, našlių ir našlaičių pensijos įstatymų nustatyta tvarka mokamos neatsižvelgiant į šių pensijų gavėjų po pensijos paskyrimo gaunamų draudžiamųjų pajamų faktą ir šių pajamų dydį. Tokia pat tvarka mokamos išstarnauto laiko ir maitintojo netekimo pensijos, paskirtos iki 1995 m. sausio 1 dienos.

80. Pensininkui mirus, pensija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jeigu ji nebuvo išmokėta, ir dar paskirtos pensijos dydžio už du mėnesius (Pensijų įstatymo 41 straipsnio 5 dalis). Kai pensija mokama už praėjusį mėnesį ir miręs asmuo iki mirties dienos šios pensijos nebuvo gavęs, mirusį pensininką laidojusiems asmenims taip pat išmokama jo iki mirties dienos negauta pensija už praėjusį mėnesį. Pensininkui apskaičiuotos kitos pensijų sumos, kurios jam priklausė ir kurių jis dėl mirties negavo, išmokamos mirusio pensininko įpėdiniais (pagal įstatymą ar pagal testamentą), kuriems paveldėjimo tvarka pereina mirusio asmens turtas, pateikusiems paveldėjimo teisės liudijimą, arba (ir) mirusį pensininką pergyvenusiam sutuoktiniui, pateikusiam nuosavybės teisės į sutuoktinių bendro turto dalį liudijimą.

81. Pagal Pensijų įstatymo 41 straipsnio 5 dalį pensininką laidojusiems asmenims pensija išmokama pateikus mirties liudijimo originalą. Išmokėjus pensiją, mirties liudijimo originalas grąžinamas laidojusiems asmenims.

82. Skiriant senatvės ir netekto darbingumo pensiją iš naujo pagal Pensijų įstatymo 42 straipsnio 1 dalį, į papildomą 2 metų stažą įskaitomas ir stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu po senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensijos paskyrimo (paskutinio perskaičiavimo) iki 1995 m. sausio 1 dienos.

83. Senatvės ar netekto darbingumo pensija gali būti paskirta iš naujo ir tiems asmenims, kuriems ji paskirta turint minimalų, bet neturint būtinojo stažo ir kurie po senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensijos paskyrimo (po paskutinio pensijos perskaičiavimo iki 1995 m. sausio 1 d.) įgyja papildomą ne mažesnę kaip 2 metų stažą, dirbdami pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, dirbdami savarankiškai arba drausdamiesi savanoriškai.

84. Jeigu pensininkas, kuriam senatvės ar netekto darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidumo) pensija paskirta turint minimalų, bet neturint būtinojo stažo po senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensijos paskyrimo (po paskutinio pensijos perskaičiavimo iki 1995 m. sausio 1 d.) įgyja būtinąjį stažą dirbdamas pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, dirbdamas savarankiškai arba drausdamasis savanoriškai, jo prašymu senatvės ar netekto darbingumo pensija gali būti skiriama iš naujo, nors jis po pensijos paskyrimo būtų įgijęs ir mažesni kaip 2 metų stažą.

85. Kai asmeniui nustatomi didesni netekto darbingumo procentai, naujo dydžio pensija skiriama arba mokama nuo tos dienos, kurią nustatyti didesni netekto darbingumo procentai. Kai asmeniui nustatomi mažesni netekto darbingumo procentai, naujo dydžio netekto darbingumo pensija mokama nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį buvo nustatyti mažesni netekto darbingumo procentai, pirmosios dienos (šių Nuostatų 89 punktą).

86. Atsiradus aplinkybėms, dėl kurių pensija didinama (pateikus papildomus dokumentus apie stažą, draudžiamąsias pajamas, turėtas iki pensijos paskyrimo, ir kitus), išskyrus šių Nuostatų 128 ir 129 punktuose numatytus atvejus, naujo dydžio pensija skiriama nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pensininkas padavė prašymą padidinti pensiją (su visais kitais būtiniais dokumentais), pirmosios dienos.

87. Jeigu Pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodyti asmenys, privalėję iki pensijos paskyrimo draustis valstybiniu socialiniu pensijų draudimu papildomai pensijos daliai, po pensijos paskyrimo įstatymų nustatytais terminais sumoka jiems nustatytas privalomas valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokas papildomai pensijos daliai gauti, paskirtoji pensija perskaičiuojama nuo pensijos skyrimo dienos pagal naujus duomenis apie stažą ir draudžiamąsias pajamas.

88. Jeigu asmuo, kuriam paskirtos kelių rūšių socialinio draudimo pensijos, tačiau vadovaujantis Pensijų įstatymo 5 straipsniu mokama didesnė arba jo pasirinkimu viena iš jų (šių Nuostatų 3–7 punktai), kreipiasi dėl anksčiau paskirtos pensijos, į kurią teisė išlikusi, mokėjimo atnaujinimo, šios pensijos mokėjimas atnaujinamas, o iki tol mokėtosios – sustabdomas, nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pensininkas padavė prašymą atnaujinti pensijos mokėjimą, pirmosios dienos.

89. Atsiradus aplinkybėms, dėl kurių pensija mažinama arba baigiama mokėti, išskyrus šių Nuostatų 128 ir 129 punktuose numatytus atvejus, pensija mažinama arba baigiama mokėti nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį atsirado tokios aplinkybės, pirmosios dienos.

90. Pensiją moka socialinio draudimo skyrius pagal nuolatinę arba faktinę pensininko gyvenamąją vietą. Paslaugos, susijusios su pensijų pristatymu, teikiamos Pensijų įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

91. Valstybinė socialinio draudimo pensija mokama už einamąjį mėnesį Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos nustatyta tvarka, išskyrus šių Nuostatų 92 ir 93 punktuose numatytus atvejus.

92. Senatvės, invalidumo ir ištarnauto laiko pensijų gavėjams, kuriems šios pensijos mokamos už praėjusį mėnesį ir kurie dirba pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, pensijų mokėjimas už praėjusį mėnesį tęsiamas. Nustojus dirbti, senatvės, invalidumo ar ištarnauto laiko pensija už einamąjį mėnesį pradedama mokėti nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį jie nutraukė darbo, narystės ar tarnybos santykius, pirmosios dienos.

93. Valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos, nukentėjusiųjų asmenų, nukentėjusiųjų asmenų našlių ir našlaičių bei mokslininkų valstybinės pensijos mokamos už praėjusį mėnesį.

94. Valstybinės socialinio draudimo pensijos Lietuvos Respublikos teritorijoje pristatomos arba persiunčiamos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšomis.

95. Pensija gali būti mokama pagal teisės aktų nustatyta tvarka išduotą įgaliojimą.

96. Pensininkui keičiant gyvenamąją vietą (išskyrus gyvenamosios vietos pakeitimą socialinio draudimo skyriaus aptarnaujamojoje vietovėje), pensija išmokama už du mėnesius į priekį. Naujosios gyvenamosios vietos socialiniam draudimo skyriui gavus pensijos bylą, pensija

toliau mokama nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, už kurį buvo išmokėta pensija pagal ankstesnę gyvenamąją vietą.

97. Pensininkų išrašymo iš įskaitos senosios gyvenamosios vietos socialinio draudimo skyriuje ir įrašymo į įskaitą pagal naująją gyvenamąją vietą, taip pat pensijų bylų persiuntimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba.

98. Pensininkui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, Pensijų įstatymo 43 straipsnio 1 dalyje nustatytais pensijos mokėjimo į užsienį atvejais pensijų mokėjimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Išmokant pensiją pagal Pensijų įstatymo 43 straipsnio 2 dalį, išvykimo mėnesiu laikomas mėnuo, kurį išvykstantis gyventi į užsienį asmuo deklaruoja savo išvykimą. Šį faktą pensininkas įrodo pateikdamas socialinio draudimo skyriui jo buvusios gyvenamosios vietos teritorinės policijos įstaigos migracijos tarnybos arba Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkymo įstaigų išduotą pažymą, kad jis nustatytąja tvarka deklaravo savo išvykimą.

99. Išskaitos iš pensijų daromos tik įstatymų nustatyta tvarka.

100. Pensijų įstatymo 44 straipsnio 2 dalyje ir 64 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais pensijos permokos išieškomos socialinio draudimo skyriaus direktoriaus sprendimu – ne daugiau kaip 20 procentų pensijos per mėnesį.

101. Išskaitos iš pensijos dydis skaičiuojamas iš pensininkui išmokėtinos sumos.

102. Jeigu pensijos mokėjimas nutraukiamas, o visa permokėtos pensijos suma neišieškota, likęs įsiskolinimas išieškomas teismine tvarka.

103. Pagal Pensijų įstatymo 45 straipsnį socialinio draudimo skyriaus direktoriaus ar jo įgalioto šio skyriaus valstybės tarnautojo sprendimai pensijų klausimais gali būti apskūsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai per 3 metus nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie priimtą sprendimą.

104. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba gyventojų skundus nagrinėja laikydamasi tvarkos ir terminų, nustatytų Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (Žin., 1999, Nr. [60-1945](#)).

X. PENSIJŲ, PASKIRTŲ IKI 1995 M. SAUSIO 1 D., PERSKAIČIAVIMAS

105. Pensijos perskaičiuojamos pagal Pensijų įstatymo 46–52 straipsnius.

106. Pensijos byloje fiksuotu stažu laikomas stažas, nurodytas Pensijų įstatymo 49 straipsnyje. Kai nuo 1995 m. sausio 1 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d. pagal tuo metu galiojusias Pensijų įstatymo nuostatas pensija buvo perskaičiuota atsižvelgiant į pensininko pateiktus papildomus duomenis apie stažą, įgytą iki 1995 m. sausio 1 d., pensijos byloje esančiam fiksuotam stažui (Pensijų įstatymo 49 straipsnis) papildyti, šių pensininkų fiksuotu stažu laikomas stažas, apskaičiuotas pagal galiojusias iki 1999 m. gruodžio 31 d. stažo apskaičiavimo nuostatas. Jeigu pensininkai pageidauja, jie nuo 2000 m. sausio 1 d. ir vėliau gali papildyti pensijos byloje esančius duomenis apie valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilyginamus laikotarpius, nurodytus Pensijų įstatymo 54 straipsnyje. Apskaičiuojant stažą pagal pateiktus naujus duomenis, laikomasi Pensijų įstatymo 46 straipsnio 1 dalies ir 54 straipsnio ir šių Nuostatų 14–21, 23–24, 59–62, 69, 86–88 punktų nustatytos tvarkos.

107. Jeigu asmens pensijos byloje yra stažo nustatymo dokumentai su atitinkamai įforminta išvada dėl įrodyto iki 1998 m. gegužės 1 d. stažo trukmės ir pagal šiuos dokumentus tuo metu galiojusia tvarka buvo fiksuotas mažesnis stažas už įrodytąjį, į asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą nuo 1998 m. gegužės 1 d. įskaitomas visas įrodytas stažas, nereikalauiant, kad šis stažas būtų nustatytas teismine tvarka ir kad asmuo pateiktų prašymą šį stažą įskaityti. Sprendimą įskaityti visą įrodytą stažą šiais atvejais priima socialinio draudimo skyriaus direktorius arba jo įgaliotas šio skyriaus valstybės tarnautojas.

108. Pensijos byloje fiksuotu iki 1995 m. sausio 1 d. uždarbiu laikomas asmens vidutinis mėnesinis uždarbis, apskaičiuotas pensijos skyrimo (perskaičiavimo) dieną galiojusia tvarka ir įrašytas pensijų skyrimo komisijos protokole arba socialinio draudimo skyriaus (socialinio

aprūpinimo skyriaus) vedėjo potvarkyje. Kai nuo 1995 m. sausio 1 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d. pagal tuo metu galiojusias Pensijų įstatymo nuostatas pensija buvo perskaičiuota iš pensininko pateikto kito laikotarpio, buvusio iki 1995 m. sausio 1 d., uždarbio, šių pensininkų fiksuotu uždarbiu laikomas vidutinis mėnesinis uždarbis, iš kurio pensija buvo perskaičiuota. Fiksuotas uždarbis negali būti perskaičiuojamas pagal pateikiamus naujus duomenis apie tuo laikotarpį, kurio uždarbis imtas pensijai skirti arba perskaičiuoti, gautas darbo apmokėjimo rūšis.

109. Jeigu pensininkai pageidauja, nuo 2000 m. sausio 1 d. ir vėliau jie gali pateikti kito laikotarpio duomenis apie uždarbį, gautą iki 1995 m. sausio 1 d., naujam vidutiniam mėnesiniam uždarbiui nustatyti. Tokiais atvejais naujas pensininko vidutinis mėnesinis uždarbis jo pasirinkimu gali būti apskaičiuojamas iš 60 paeiliui einančių darbo mėnesių uždarbio per paskutiniuosius 10 metų prieš paskiriant senatvės ar invalidumo pensiją iki 1995 m. sausio 1 d. arba iš 24 paeiliui einančių darbo mėnesių uždarbio, bet ne ilgiau kaip iki 1995 m. sausio 1 d., po senatvės ar invalidumo pensijos paskyrimo (perskaičiavimo). Naujas vidutinis mėnesinis kito laikotarpio (60 ar 24 paeiliui einančių mėnesių) uždarbis apskaičiuojamas, jeigu 60 mėnesių darbo laikotarpiu pertraukos nuo atleidimo iš vieno darbo iki priėmimo į kitą darbą dienos buvo ne ilgesnės kaip 12 mėnesių iš viso, o 24 mėnesių darbo laikotarpiu – ne ilgesnės kaip 6 mėnesiai iš viso. Nepilnų priėmimo į darbą ir atleidimo iš darbo mėnesių uždarbis apskaičiuojant naują vidutinį mėnesinį kito laikotarpio uždarbį neįtraukiamas, jeigu pensininkui tai naudinga.

110. Jeigu visi atitinkamo laikotarpio dokumentai apie išmokėtą (apskaičiuotą) atlyginimą išlikę, tačiau juose nėra duomenų apie tam tikrais nurodyto laikotarpio mėnesiais konkrečiam asmeniui išmokėtą (apskaičiuotą) uždarbį, apskaičiuojant naują vidutinį mėnesinį uždarbį tokiais mėnesiais gauti uždariai įtraukiami šių Nuostatų 36 punkte nurodyta tvarka. Jeigu atitinkamo laikotarpio dokumentai apie asmenims išmokėtą (apskaičiuotą) atlyginimą visai ar iš dalies neišsaugoti, apskaičiuojant naują vidutinį mėnesinį uždarbį imamas to laikotarpio minimalus mėnesinis darbo užmokestis (šių Nuostatų 2 priedas).

111. Nuo 2000 m. sausio 1 d. ir vėliau apskaičiuojant naują vidutinį mėnesinį uždarbį pagal pateiktus kito laikotarpio, buvusio iki 1995 m. sausio 1 d., uždarbio duomenis, į uždarbio vidurkį įtraukiamos visos darbo apmokėjimo rūšys, kurios pagal Pensijų įstatymo 55 straipsnio nuostatas prilyginamos asmens draudžiamosioms pajamoms.

112. Pensijų įstatymo 46 straipsnio 1 dalies nuostata apie galimybę pateikti kito laikotarpio duomenis apie uždarbį taikoma ir tiems pensininkams, kuriems pensijos buvo perskaičiuotos iš fiksuoto dvejų metų uždarbio, gauto po pensijos paskyrimo (perskaičiavimo).

113. Jeigu asmuo, pateikęs kito laikotarpio duomenis apie uždarbį pensijai perskaičiuoti, visą ar dalį laikotarpio, kurio duomenys pateikiami, buvo dirbęs užsienyje, šiuo laikotarpiu gautos piniginės sumos pagal darbo apmokėjimo rūšis asmens fiksuotinam vidutiniam mėnesiniam uždarbiui apskaičiuoti įtraukiamos šių Nuostatų 32 punkte nustatyta tvarka.

XI. MAITINTOJO NETEKIMO PENSIJŲ, PASKIRTŲ UŽ MIRUSIUS IKI 1995 M. SAUSIO 1 D. ASMENIS TUO METU BUVUSIA TVARKA, MOKĖJIMAS

114. Maitintojo netekimo pensijos, paskirtos už mirusius iki 1995 m. sausio 1 d. asmenis tuo metu buvusią tvarka, pagal Pensijų įstatymą neperskaičiuojamos. Jos mokamos remiantis Pensijų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, 36 straipsnio, 41 straipsnio 3–5 dalių, 46 straipsnio 3 dalies ir 52 straipsnio, taip pat šių Nuostatų 7, 48, 53, 72–75, 77, 79–81, 86–89 ir 115–127 punktų nuostatomis.

115. Maitintojo netekimo pensijos indeksuojamos pagal Pensijų įstatymo 52 straipsnį. Maitintojo netekimo pensijos dalis, nevyršijanti valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos, laikoma pagrindine maitintojo netekimo pensijos dalimi, likusi dalis – papildoma maitintojo netekimo pensijos dalimi.

116. Maitintojo netekimo pensijos mokamos, iki pasibaigia jų skyrimo terminas:

116.1. iki vaikams sukanka 18 metų;

116.2. moksleiviams ir studentams – iki nustatytąja tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų, profesinių ir vidurinių mokyklų dieninių skyrių baigimo, bet ne ilgiau kaip iki šiems moksleiviams ir studentams sukanka 24 metai (Pensijų įstatymo 36 straipsnio 2 dalis);

116.3. iki šeimos narys, kurio teisė gauti maitintojo netekimo pensiją priklauso nuo jo netekto darbingumo (invalidumo), atgauna darbingumą;

116.4. iki šeimos narys, kurio teisė gauti maitintojo netekimo pensiją priklauso nuo jo senatvės pensijos amžiaus, gyvena.

117. Pasibaigus maitintojo netekimo pensijos mokėjimo nurodytais šių Nuostatų 116 punkte atvejais terminui, jos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį atitinkamos aplinkybės atsirado, pirmosios dienos.

118. Jeigu nuo 2000 m. sausio 1 d. ir vėliau sumažėja maitintojo netekimo pensijos gavėjų, nurodytų šių Nuostatų 116 punkte, maitintojo netekimo pensijos dydis perskaičiuojamas nuo pirmosios dienos mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį sumažėjo maitintojo netekimo pensijos gavėjų. Tokiais atvejais maitintojo netekimo pensija perskaičiuojama – nustatoma vienam šeimos nariui tenkanti papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalis. Šiuo tikslu visiems šeimos nariams mokama papildoma maitintojo netekimo pensijos dalis (šių Nuostatų 115 punktas) padalijama iš visų pensijos gavėjų skaičiaus, atmetama iš pensijos gavėjų skaičiaus pasitraukiančiam gavėjui tenkanti papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalis, likusiems pensijos gavėjams priklausančios papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalys sudedamos ir prie šios sumos pridedama pagrindinė maitintojo netekimo pensijos dalis (šių Nuostatų 115 punktas).

119. Jeigu mirusio iki 1995 m. sausio 1 d. asmens sutuoktinis ar našlaitis, turintis teisę gauti nuo 2000 m. sausio 1 d. ar vėliau našlių pensiją pagal Pensijų įstatymo 47 straipsnį arba našlaičių pensiją – pagal Pensijų įstatymo 34, 36 straipsnius, kreipiasi dėl našlių arba našlaičių pensijos skyrimo nuo 2000 m. sausio 1 d. ar vėliau ir jų kreipimosi metu už tą patį mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. asmenį dar mokama maitintojo netekimo pensija kitiems šio mirusiojo asmens šeimos nariams, asmens, kuris kreipiasi dėl našlių ar našlaičių pensijos, pasirinkimu:

119.1. arba skiriama našlių pensija pagal Pensijų įstatymo 47 straipsnį ar našlaičių pensija pagal Pensijų įstatymo 34, 36–38 straipsnius;

119.2. arba perskaičiuojama kitų šeimos narių gaunama maitintojo netekimo pensija padidėjus šeimos narių skaičiui. Maitintojo netekimo pensija perskaičiuojama nuo pirmosios dienos mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį dėl našlių arba našlaičių pensijos skyrimo kreipėsi naujas šeimos narys. Tokiais atvejais maitintojo netekimo pensija perskaičiuojama – nustatoma vienam šeimos nariui tenkanti papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalis. Šiuo tikslu visiems šeimos nariams mokama papildoma maitintojo netekimo pensijos dalis (šių Nuostatų 115 punktas) padalijama iš visų pensijos gavėjų (be naujo pensijos gavėjo) skaičiaus, pridedama naujam pensijos gavėjui teksianti tokio pat dydžio papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalis, visiems pensijos gavėjams (ir naujam pensijos gavėjui) priklausančios papildomos maitintojo netekimo pensijos dalies dalys sudedamos ir prie šios sumos pridedama pagrindinė maitintojo netekimo pensijos dalis (šių Nuostatų 115 punktas).

120. Jeigu maitintojo netekimo pensiją gaunantis asmuo nuo 2000 m. sausio 1 d. arba vėliau buvo pripažintas vaiku invalidu (nuo 2004 m. balandžio 1 d. – neįgaliu vaiku) arba nedarbingu ar iš dalies darbingu (iki 2004 m. balandžio 1 d. – I, II, III grupės invalidu nuo vaikystės), arba iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintas invalidu iki 18 metų, kai mokosi Pensijų įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje nurodytų mokyklų dieniniuose skyriuose, bet ne vėliau kaip iki to laiko, kai jis šias mokyklas baigia, ir ne vėliau kaip iki to laiko, kai jam sukanka 24 metai, maitintojo netekimo pensija neperskaičiuojama. Šiais atvejais maitintojo netekimo pensiją gaunančio asmens pageidavimu vietoj mokamos maitintojo netekimo pensijos gali būti skiriama našlaičių pensija pagal Pensijų įstatymo 34, 36–39 straipsnių nuostatas, kuri kitų įstatymų nustatyta tvarka gali būti mokama kartu su šiam asmeniui priklausančiomis pensijomis.

121. Maitintojo netekimo pensiją gaunančio asmens pageidavimu vietoj mokamos maitintojo netekimo pensijos gali būti skiriama našlių pensija pagal Pensijų įstatymo 47 straipsnio nuostatas arba našlaičių pensija pagal Pensijų įstatymo 34, 36–39 straipsnių nuostatas.

122. Jeigu maitintojo netekimo pensijos mokėjimas buvo nutrauktas, tačiau pensijos gavėjui teisė gauti šią pensiją buvo išlikusi, maitintojo netekimo pensijos mokėjimas pratęsiamas taikant Pensijų įstatymo 41 straipsnio 4 dalies nuostatas, reglamentuojančias pensijos mokėjimo pratęsimo ar atnaujinimo datą, atsižvelgiant į tai, ar priežastys, dėl kurių pensijos mokėjimas buvo sustabdytas, laikomos pateisinamomis.

123. Jeigu maitintojo netekimo pensijos mokėjimas buvo nutrauktas iki 2000 m. sausio 1 d. arba nutraukiamas po šios datos dėl to, kad 18 metų sukakęs pensijos gavėjas nesimoko, jam pradėjus 2000 m. sausio 1 d. ir vėliau mokytis Pensijų įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje nurodytų mokyklų dieniniuose skyriuose, anksčiau paskirtos maitintojo netekimo pensijos mokėjimas atnaujinamas nuo mokslo pradžios ir ši pensija toliau mokama iki šių mokyklų baigimo, bet ne ilgiau kaip iki pensijos gavėjui sukanka 24 metai. Jeigu šis moksleivis (studentas) įeina į maitintojo netekimo pensiją gaunančių kitų šeimos narių skaičių, pensija perskaičiuojama pagal šių Nuostatų 119.2 punkto nuostatas.

124. Kai maitintojo netekimo pensijos gavėjui, kurio teisė gauti šią pensiją priklauso nuo jo neįgalumo, nuo 2000 m. sausio 1 d. ar vėliau nustatomi didesni ar mažesni netekto darbingumo procentai (iki 2005 m. liepos 1 d. – sunkesnio ar lengvesnio už turėtają invalidumo grupė), maitintojo netekimo pensija neperskaičiuojama. Tokios pat tvarkos laikomasi ir tada, kai kitais pagrindais maitintojo netekimo pensiją gaunantis asmuo pripažįstamas nedarbingu ar iš dalies darbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidu).

125. Pilnamečiui maitintojo netekimo pensijos gavėjui priklausanti maitintojo netekimo pensijos dalis atskiriama – visa mokama maitintojo netekimo pensija (pagrindinė ir papildoma dalys) dalijama iš šios pensijos gavėjų skaičiaus. Vienam pilnamečiui maitintojo netekimo pensijos gavėjui tenkanti šiuo būdu atskirtos pensijos dalis jam mokama atskirai.

126. Maitintojo netekimo pensiją gaunančiam sutuoktiniui susituokus dar kartą, šios pensijos mokėjimas jam nutraukiamas.

127. Nenurodytais šiame skyriuje maitintojo netekimo pensijų mokėjimo atvejais šių pensijų mokėjimo pratęsimo, atnaujinimo, perskaičiavimo ir mokėjimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba.

XII. SENATVĖS IR INVALIDUMO PENSIJŲ PADIDINIMO NUO 2004 M. KOVO 1 D. NUOSTATOS IR JŲ TAIKYMAS NETEKTO DARBINGUMO PENSIJOMS, SKIRIAMOMS NUO 2005 M. LIEPOS 1 D.

128. Senatvės ir invalidumo pensijos, skiriamos nuo datų, buvusių iki 2005 m. liepos 1 d., didinamos Pensijų įstatymo 58–64 straipsnių nustatyta tvarka. Šia tvarka nuo tos dienos, nuo kurios pensija skiriama, taip pat didinamos senatvės ir netekto darbingumo pensijos, skiriamos iki 2009 m. sausio 1 dienos.

129. Kai galiojusia nuo 2003 m. sausio 1 d. senatvės ir invalidumo pensijų padidinimo tvarka asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas k arba K buvo pakeistas į kp arba Kp , senatvės ir netekto darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidumo) pensijos padidinamos keičiant jau pakeistą koeficientą (Pensijų įstatymo 59 straipsnio 3 dalis, 60 straipsnio 3 dalis ir 61 straipsnio 3 dalis).

XIII. IŠANKSTINIS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO SENATVĖS PENSIJŲ (TOLIAU ŠIAME SKYRIUJE – IŠANKSTINĖ SENATVĖS PENSIJA) SKYRIMAS IR MOKĖJIMAS

130. Prie prašymo skirti išankstinę senatvės pensiją pagal Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymą (Žin., 2003, Nr. [114-5116](#)) (toliau vadinama – Išankstinių senatvės pensijų įstatymas) turi būti pridėti:

130.1. šių Nuostatų 55 ir 56 punktuose išvardyti dokumentai;

130.2. Lietuvos darbo biržos teritorinės darbo biržos (toliau vadinama – darbo birža) išduota pažyma, kad asmuo paskutinius 12 mėnesių iki kreipimosi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo buvo registruotas ir tebėra registruotas bedarbiu. Kai asmuo, kuris kreipiasi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos (iki 2005 m. liepos 1 d. – Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos) sprendimu buvo pripažintas nedarbingu (invalidu), – pateikiama darbo biržos išduota pažyma, kad jis nepertraukiamai buvo registruotas bedarbiu paskutinius 12 mėnesių iki pripažinimo nedarbingu, taip pat kad jis, tapęs darbingu, vėl užsiregistravo ir tebėra registruotas bedarbiu. Jeigu asmuo iki kreipimosi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo ar pripažinimo nedarbingu registruotas bedarbiu keliose darbo biržose, pateikiamos atitinkamos pažymos iš visų darbo biržų.

131. Darbo biržų išduotos pažymos (šių Nuostatų 130.2 punktas) galioja 10 darbo dienų. Jeigu asmuo dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo kreipiasi per nurodytąsias 10 darbo dienų, laikoma, kad jis atitinka šių pensijų skyrimo sąlygas, nurodytas Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 3 dalyje.

132. Motinos, pagimdžiusios ir išauginusios iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų (Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis), papildomai pateikia vaikų gimimo liudijimus. Vaiko, sukakusio 8 metus ar vyresnio, mirties atveju pateikiamas mirties liudijimas ir savivaldybės administracijos civilinės metrikacijos skyriaus archyvų išduotas išrašas iš vaiko gimimo įrašo.

133. Asmenys, numatyti Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose savo neįgalius vaikus (įvaikius) nepaisant jų neįgalumo lygio arba savo vaikus (įvaikius), pripažintus netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2004 m. balandžio 1 d. – I ar II grupės invalidais nuo vaikystės arba iki 2005 m. liepos 1 d. tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų), jeigu šie jų vaikai (įvaikiai) buvo pripažinti neįgaliais (iki 2005 m. liepos – invalidais) iki 18 metų, taip pat asmenys, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose neįgaliuosius, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (visiškos negalios invalidus), papildomai pateikia:

133.1. slaugyto namuose vaiko (įvaikio) gimimo liudijimą, – kai dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo kreipiasi vienas iš neįgaliojo tėvų (įtėvių);

133.2. dokumentus, patvirtinančius globos ar rūpybos nustatymą ir asmens paskyrimą globėju ar rūpintoju, – kai dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo kreipiasi asmuo, ne mažiau kaip 15 metų slaugęs namuose neįgalųjį, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (visiškos negalios invalidą);

133.3. Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojų konsultacinės komisijos ir (ar) Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos (iki 2005 m. liepos 1 d. – Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos) išduotus pažymėjimus, patvirtinančius, kuriuo laikotarpiu asmuo nustatytąja tvarka buvo pripažintas Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje išvardytu neįgaliu asmeniu, jeigu tokių duomenų nėra socialinio draudimo skyriuje.

134. Kai dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo iš naujo kreipiasi asmuo, kuriam šios pensijos mokėjimas buvo sustabdytas, ir nuo išankstinės senatvės pensijos mokėjimo sustabdymo dienos iki kreipimosi dėl jos mokėjimo atnaujinimo praėjo daugiau kaip 12 mėnesių (Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 5 straipsnio 4 dalis) arba šios pensijos mokėjimas buvo nutrauktas (Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 7 straipsnis), jis pateikia šių Nuostatų 55 ir 56 punktuose išvardytus dokumentus ar duomenis, taip pat darbo biržos išduotą pažymą, kad jis registruotas bedarbiu.

135. Kai socialinio draudimo skyrius pagal duomenų teikimo sutartis tiesiogiai gauna iš atitinkamų institucijų ar įstaigų šių Nuostatų 55 ir 130.2 punktuose nurodytus dokumentus ar

duomenis, jis informuoja asmenį, kuris kreipiasi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo, kad jam šių dokumentų ar duomenų pateikti nereikia.

136. Kreipimosi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo diena laikoma ta diena, kurią socialinio draudimo skyriuje gautas asmens prašymas skirti šią pensiją, jeigu visi reikalingi pensijai skirti dokumentai pateikti ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos. Jeigu visi reikalingi pensijai skirti dokumentai pateikiami vėliau nei per nurodytuosius 2 mėnesius, kreipimosi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo diena laikoma diena, kurią gautas paskutinis dokumentas, reikalingas išankstinei senatvės pensijai skirti. Šiuo atveju pateikiama ir išduota nauja darbo biržos pažyma, patvirtinanti, kad asmuo tebėra registruotas bedarbiu.

137. Jeigu asmuo iki kreipimosi dėl išankstinės senatvės pensijos skyrimo ar pripažinimo nedarbingu buvo registruotas bedarbiu keliose darbo biržose, registravimo bedarbiu skirtingose darbo biržose laikotarpiai teisei į išankstinę senatvės pensiją suteikti sudedami, bet tik tuo atveju, jeigu jie nesutampa.

138. Neįgalių vaikų, nedarbingų ar iš dalies darbingų, netekusių 60 ir daugiau procentų darbingumo asmenų (iki 2004 m. balandžio 1 d. – I ar II grupės invalidų nuo vaikystės arba iki 2005 m. liepos 1 d. tapusių I ar II grupės invalidais iki 18 metų) slaugos namuose laikas teisei į išankstinę senatvės pensiją suteikti pagal Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį jų tėvams (įtėviams) skaičiuojamas nuo tos dienos, kurią jų vaikai (įvaikiai) tapo neįgaliais.

139. Neįgaliųjų, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (visiškos negalios invalidų) slaugos namuose laikas teisei į išankstinę senatvės pensiją suteikti pagal Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį jų globėjams ir rūpintojams skaičiuojamas nuo tos dienos, kurią asmuo įstatymų nustatyta tvarka paskirtas globėju ar rūpintoju. Jeigu asmuo paskirtas globėju ar rūpintoju anksčiau, negu jo globotiniui ar rūpintiniui nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. globotinis ar rūpintinis pripažintas visiškos negalios invalidu), šio neįgalaus asmens slaugos namuose laikas skaičiuojamas nuo tos dienos, kurią globotiniui ar rūpintiniui nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. globotinis ar rūpintinis pripažintas visiškos negalios invalidu). Jeigu yra duomenų, kad globėju ar rūpintoju paskirtas asmuo faktiškai slaugė nurodytą neįgalųjį dar iki paskyrimo globėju ar rūpintoju, šio asmens slaugos namuose laikas skaičiuojamas nuo faktiškos slaugos pradžios.

140. Jeigu asmuo skirtingais laikotarpiais slaugė namuose kelis neįgaliuosius, šių neįgaliųjų slaugos laikas teisei į išankstinę senatvės pensiją suteikti pagal Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį sudedamas, bet tik tuo atveju, jeigu jis nesutampa.

141. Neįgaliųjų slaugos namuose faktas ir laikas, taip pat vaikų iki 8 metų auginimo namuose faktas ir laikas, suteikiantys teisę gauti išankstinę senatvės pensiją pagal Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį, nustatomi socialinio draudimo skyriaus direktoriaus arba jo įgalioto šio skyriaus valstybės tarnautojo sprendimu.

142. Jeigu išankstinės senatvės pensijos gavėjas tampa asmeniu, nurodytu Pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–6, 8 ir 9 punktuose, arba pagal Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymą (Žin., 1999, Nr. [43-1358](#); 2002, Nr. 123-5537) – ūkininku ar jo partneriu, pensijos mokėjimas jam sustabdomas neatsižvelgiant į socialinio draudimo įmokų mokėjimą nuo tos dienos, nuo kurios išankstinės senatvės pensijos gavėjas tapo nurodytuoju asmeniu arba ūkininku ar jo partneriu.

143. Jeigu asmuo, kuriam invalidumo pensija iki 2005 m. liepos 1 d. paskirta taikant Išankstinių senatvės pensijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, invalidumo pensijos gavimo laikotarpiu sukanka senatvės pensijos amžių, nesumažinto dydžio invalidumo pensija jam mokama ir po senatvės pensijos amžiaus sukakties, kol pasibaigia pensijos skyrimo terminas.

144. Kiti išankstinių senatvės pensijų skyrimo ir mokėjimo klausimai, nereglamentuoti šių Nuostatų 130–143 punktuose, sprendžiami laikantis kituose šių Nuostatų skyriuose nustatytos valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarkos.

Valstybinių socialinio draudimo pensijų
skyrimo ir mokėjimo nuostatų
1 priedas

**ASMENŲ, KURIE PAGAL GALIOJUSIUS TSRS ĮSTATYMUS IKI LIETUVOS
RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMO
(1991 M. BIRŽELIO 1 D.) TURĖJO BŪTI DRAUDŽIAMI VALSTYBINIU SOCIALINIU
DRAUDIMU, DARBO LAIKAS, ĮSKAITYTINAS Į VALSTYBINIO SOCIALINIO
DRAUDIMO STAŽĄ**

1. Advokatų darbo laikas juridinėse konsultacijose.
2. Asmenų, dirbusių religinėse organizacijose pagal darbo sutartis, darbo laikas, neatsižvelgiant į tai, ar ši sutartis sudaryta dalyvaujant profesinei sąjungai.
3. Asmenų, dirbusių pas pavienius samdytojus (namų darbininkų, asmeninių vairuotojų, auklių ir kitų), darbo laikas.
4. Neetatinių trenerių-dėstytojų, dirbusių vaikų sporto klubuose, sporto bazėse, profesinių sąjungų sporto klubuose ir gavusių valandinį atlyginimą, darbo laikas.
5. Neetatinių spaudos platintojų, gavusių atlyginimą parduotų leidinių vertės procentais, nuolatinio darbo laikas.
6. Neetatinių meno saviveiklos ir kitokių būrelių vadovų darbo laikas klubuose, kultūros namuose ir rūmuose, liaudies kūrybos namuose ir panašiose įstaigose, jeigu šie asmenys dirbo nuolatinį darbą ir gavo nuolatinį atlyginimą.
7. Neetatinių dėstytojų, dirbusių mokykloje arba kursuose ir gavusių valandinį atlyginimą, darbo laikas.
8. Neetatinių laikraščių, žurnalų ir kitų periodinių leidinių bendradarbių, negavusių tam tikro nustatyto mėnesinio atlyginimo, darbo laikas, jeigu jie dirbo nuolatinį darbą kurioje nors leidykloje ir jų gaunamas atlyginimas už šį darbą buvo pagrindinis gyvenimo lėšų šaltinis.
9. Neetatinių gyvulių skerdėjų (paruošų organizacijose) ir kailinių žvėrių neetatinių medžiotojų ir žvėrininkystės ūkių darbuotojų darbo pagal rašytinę darbo sutartį laikas, jeigu jie nedirbo kito darbo.
10. Teatrinų žiūrovinių įstaigų neetatinių bilietų platintojų darbo pagal rašytinę darbo sutartį laikas.
11. Neetatinių įgaliotinių vaizduojamojo meno kūriniams platinti ir neetatinių vertėjų darbo pagal rašytinę darbo sutartį laikas.
12. Koncertų ir cirko vaidinimų neetatinių organizatorių darbo laikas, jeigu jie dirbo pagal rašytinę darbo sutartį.
13. Neetatinių lektorių, nuolat dirbusių atitinkamose organizacijose, darbo laikas.
14. Neetatinių vaizduojamojo meno darbuotojų (dailininkų, tapytojų, skulptorių, architektų, grafikų ir kitų), kurie namuose patys atliko įmonių ir organizacijų užsakymus, darbo laikas.
15. Neetatinių pozuotojų, nuolat dirbusių meno mokyklose, darbo laikas.
16. Mokslinės bei techninės ekspertizės biurų neetatinių ekspertų darbo laikas.
17. Buhalterinės (teisminės-buhalterinės) ekspertizės biurų neetatinių ekspertų darbo laikas.
18. Prekių ekspertizės neetatinių ekspertų darbo laikas, jeigu jiems nustatytą tvarka buvo leista dirbti tą darbą ir jų gaunamas už šį darbą atlyginimas buvo pagrindinis gyvenimo lėšų šaltinis.
19. Neetatinių stenografų, dirbusių laikiną darbą suvažiavimuose, posėdžiuose, konferencijose, stenografavusių paskaitas, pranešimus, literatūros kūrinius ir panašiai, darbo laikas (išskyrus stenografus, aptarnaujančius privačius asmenis).
20. Grupių neetatinių vadovų, nuolat dirbusių kelionių ir ekskursijų biuruose, darbo laikas, jeigu užmokestis už šį darbą buvo pagrindinis jų gyvenimo lėšų šaltinis.
21. Gatavos produkcijos vagonų neetatinių palydovų darbo laikas.
22. Valstybinio draudimo neetatinių agentų darbo laikas, jeigu jie dirbo tik valstybinio draudimo įstaigose ir surinko nustatytą laisvojo draudimo įmokų sumą.

23. Piemenų, ganiusių gyventojų gyvulius, darbo pagal rašytinę darbo sutartį laikas.
 24. Darbo pagal renkamas pareigas visuomeninėse organizacijose, vartotojų kooperacijoje laikas, jeigu darbuotojas gavo už šį darbą atlyginimą.
 25. Verslinės kooperacijos artelės (arba invalidų kooperacijos artelės) nario darbo bendrose dirbtuvėse ar namudininkų darbo laikas, jeigu jie už šį darbą gavo atlyginimą.
 26. Aukštųjų mokyklų studentų ir specialiųjų vidurinių mokyklų moksleivių gamybinės praktikos laikas, jeigu jie dirbo apmokamą darbą arba ėjo apmokamas pareigas.
 27. Asmenų priverstinio gydymo laikas, gydymo ir darbo profilaktoriume laikas.
 28. Laiptinių valytojų, kolektyvinių sodų ir kooperatinių garažų sargų, dirbusių pagal rašytinę darbo sutartį ir gavusių už tai atlyginimą, darbo laikas.
 29. Liaudies meistrų nuolatinio darbo Dailės fondo įmonėse laikas.
 30. Invalidų – psichinių ligonių perkvalifikavimo gydymosių gamybinėse dirbtuvėse bei įstaigose laikas.
-

Valstybinių socialinio draudimo pensijų
skyrimo ir mokėjimo nuostatų
2 priedas

**MINIMALUS IR VIDUTINIS MĖNESINIS DARBO UŽMOKESTIS, TAIKYTINAS
DRAUDŽIAMŲJŲ PAJAMŲ KOEFICIENTUI APSKAIČIUOTI (LITAIŠ)**

Metai	Darbo užmokestis		Metai ir mėnuo	Darbo užmokestis	
	minimalus	vidutinis		minimalus	vidutinis
1945	–	0,37	1991 01	0,7	3,12
1950	–	0,54	1991 02	1	3,6
1951	–	0,55	1991 03	1	4,08
1952	–	0,56	1991 04	1	4,56
1953	–	0,58	1991 05	1	5,22
1954	–	0,61	1991 06	2,55	5,9
1955	–	0,63	1991 07	2,55	6,66
1956	0,43	0,65	1991 08	2,55	6,82
1957	0,43	0,69	1991 09	2,55	7,4
1958	0,43	0,71	1991 10	3,5	9,6
1959	0,43	0,72	1991 11	4	13,42
1960	0,43	0,72	1991 12	5	21,65
1961	0,43	0,76	1992 01	6,5	22,79
1962	0,43	0,79	1992 02	9,1	27,98
1963	0,43	0,81	1992 03	9,1	32,4
1964	0,43	0,84	1992 04	12	41,18
1965	0,43	0,9	1992 05	13,7	49,78
1966	0,43	0,94	1992 06	13,7	57,68
1967	0,43	1	1992 07	13,7	61,75
1968	0,6	1,08	1992 08	17	66,19
1969	0,6	1,13	1992 09	17	78,73
1970	0,6	1,2	1992 10	17	82,26
1971	0,7	1,24	1992 11	17	82,96
1972	0,7	1,29	1992 12	17	87,1
1973	0,7	1,34	1993 01	20,4	94,2
1974	0,7	1,38	1993 02	20,4	119,87
1975	0,7	1,42	1993 03	23,5	134,83
1976	0,7	1,52	1993 04	27,1	149,33
1977	0,7	1,55	1993 05	29,8	160,28
1978	0,7	1,57	1993 06	31,3	179,27
1979	0,7	1,6	1993 07	35	191,36
1980	0,7	1,66	1993 08	35	196,19
1981	0,7	1,7	1993 09	38	207,49
1982	0,7	1,75	1993 10	40	225,99
1983	0,7	1,78	1993 11	44	250,23
1984	0,7	1,84	1993 12	48	291,11
1985	0,7	1,9	1994 01	50	309,18
1986	0,7	1,95	1994 02	50	316,6
1987	0,7	2,04	1994 03	50	345,03
1988	0,7	2,23	1994 04	53	330,41

Valstybinių socialinio draudimo
pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų
3 priedas

SENATVĖS PENSIJOS AMŽIAUS LENTELĖ

I. VYRAI

Metai	Pensinis amžius	Gimimo metai
1995	60 m. 2 mėn.	1935 m. sausio 1 d. – 1935 m. spalio 31 d.
1996	60 m. 4 mėn.	1935 m. lapkričio 1 d. – 1936 m. rugpjūčio 31 d.
1997	60 m. 6 mėn.	1936 m. rugsėjo 1 d. – 1937 m. birželio 30 d.
1998	60 m. 8 mėn.	1937 m. liepos 1 d. – 1938 m. balandžio 30 d.
1999	60 m. 10 mėn.	1938 m. gegužės 1 d. – 1939 m. vasario 28 d.
2000	61 m.	1939 m. kovo 1 d. – 1939 m. gruodžio 31 d.
2001	61 m. 6 mėn.	1940 m. sausio 1 d. – 1940 m. birželio 30 d.
2002	62 m.	1940 m. liepos 1 d. – 1940 m. gruodžio 31 d.
2003	62 m. 6 mėn.	1941 m. sausio 1 d. ir t. t.

II. MOTERYS

Metai	Pensinis amžius	Gimimo metai
1995	55 m. 4 mėn.	1940 m. sausio 1 d.–1940 m. rugpjūčio 31 d.
1996	55 m. 8 mėn.	1940 m. rugsėjo 1 d.–1941 m. balandžio 30 d.
1997	56 m.	1941 m. gegužės 1 d.–1941 m. gruodžio 31 d.
1998	56 m. 4 mėn.	1942 m. sausio 1 d.–1942 m. rugpjūčio 31 d.
1999	56 m. 8 mėn.	1942 m. rugsėjo 1 d.–1943 m. balandžio 30 d.
2000	57 m.	1943 m. gegužės 1 d.–1943 m. gruodžio 31 d.
2001	57 m. 6 mėn.	1944 m. sausio 1 d.–1944 m. birželio 30 d.
2002	58 m.	1944 m. liepos 1 d.–1944 m. gruodžio 31 d.
2003	58 m. 6 mėn.	1945 m. sausio 1 d.–1945 m. birželio 30 d.
2004	59 m.	1945 m. liepos 1 d.–1945 m. gruodžio 31 d.
2005	59 m. 6 mėn.	1946 m. sausio 1 d.–1946 m. birželio d.
2006	60 m.	1946 m. liepos 1 d. ir t. t.

Valstybinių socialinio draudimo
pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų
4 priedas

**STAŽAS VALSTYBINEI SOCIALINIO DRAUDIMO NETEKTO DARBINGUMO
PENSIJAI GAUTI**

Amžius	Minimalus stažas	Būtinasis stažas
Iki 22	2 mėn.	1 m.
22	4 mėn.	1 m.
23	6 mėn.	1 m.
24	8 mėn.	1 m. 4 mėn.
25	10 mėn.	1 m. 8 mėn.
26	1 m.	2 m.
27	1 m. 2 mėn.	2 m. 4 mėn.
28	1 m. 4 mėn.	2 m. 8 mėn.
29	1 m. 6 mėn.	3 m.
30	1 m. 8 mėn.	3 m. 4 mėn.
31	1 m. 10 mėn.	3 m. 8 mėn.
32	2 m.	4 m.
33	2 m. 2 mėn.	4 m. 4 mėn.
34	2 m. 4 mėn.	4 m. 8 mėn.
35	2 m. 6 mėn.	5 m.
36	2 m. 8 mėn.	5 m. 4 mėn.
37	2 m. 10 mėn.	5 m. 8 mėn.
38	3 m.	6 m.
39	3 m. 6 mėn.	7 m.
40	4 m.	8 m.
41	4 m. 6 mėn.	9 m.
42	5 m.	10 m.
43	5 m. 6 mėn.	11 m.
44	6 m.	12 m.
45	6 m. 6 mėn.	13 m.
46	7 m.	14 m.
47	7 m. 6 mėn.	15 m.
48	8 m.	16 m.
49	8 m. 6 mėn.	17 m.
50	9 m.	18 m.
51	9 m. 6 mėn.	19 m.
52	10 m.	20 m.
53	10 m. 6 mėn.	21 m.
54	11 m.	22 m.
55	11 m. 6 mėn.	23 m.
56	12 m.	24 m.
57	12 m. 6 mėn.	25 m.
58	13 m.	26 m.
59	13 m. 6 mėn.	27 m.
60	14 m.	28 m.
61	14 m. 6 mėn.	29 m.
62	15 m.	30 m.
63	15 m.	30 m.
64	15 m.	30 m.
65	15 m.	30 m.

Valstybinių socialinio draudimo
pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų
5 priedas

**ASMENS PAJAMOS, NUO KURIŲ IKI LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMO (IKI 1991 M. BIRŽELIO 1 D.)
NETURĖJO BŪTI SKAIČIUOJAMOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO
ĮMOKOS**

1. Atlyginimas už darbą pagal civilines teises sutartis (rangos, komiso, pavedimo ir kitas).
2. Atlyginimas (autorius honoraras) už darbą pagal kūrybines (autorines) sutartis.
3. Atlyginimas valstybinio draudimo neetatiniams agentams, jeigu jų darbas valstybinio draudimo įstaigoje buvo ne pagrindinis.
4. Atlyginimas kelionių ir ekskursijų biurų neetatiniams grupių ir ekskursijų vadovams, jeigu šis atlyginimas nebuvo pagrindinis gyvenimo lėšų šaltinis.
5. Atlyginimas prekių ekspertizės neetatiniams ekspertams, jeigu šis atlyginimas nebuvo pagrindinis gyvenimo lėšų šaltinis.
6. Atlyginimas, premijos (paskatinimai) už atradimus, išradimus, racionalizacinius pasiūlymus ir jų įdiegimą.
7. Premijos už naujos technikos sukūrimą ir įdiegimą (išskyrus premijas, mokamas projektavimo, konstravimo, mokslo tyrimo organizacijų darbuotojams).
8. Pensijos bei įvairių rūšių pašalpos (taip pat išeitinė pašalpa, mokama atleidžiant iš darbo), neatsižvelgiant į tai, iš kokių lėšų jos buvo mokamos.
9. Premijos, prizai ir kitos piniginės išmokos konkursų, apžiūrų, loterijų ir panašių renginių laimėtojams, taip pat sąjunginio ar respublikinio socialistinio lenktyniavimo ar kitokių varžybų nugalėtojams.
10. Premijos ir kitos piniginės išmokos, gautos valstybinių, asmeninių švenčių ar kitomis progomis.
11. Premijos (paskatinimai), mokėtos darbuotojams už aktyvią visuomeninę veiklą, gerą darbą, pasiūlymus, kurie padidino darbo efektyvumą ar pagerino darbo organizavimą ir panašiai.
12. Premijos (paskatinimai) už ypatingai svarbių užduočių atlikimą, mokėtos iš darbo užmokesčio fondo.
13. Premijos, mokėtos iš meistro fondo.
14. Premijos ministerijų ir žinybų darbuotojams, mokėtos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis iki 1987 m. gruodžio 26 dienos.
15. Žalos atlyginimas ir kitos išmokos dėl suluošinimo ar kitokio sveikatos pakenkimo darbe arba maitintojo mirties.
16. Išmokos, priedai ar priemokos komandiruočių, transporto ir kitoms išlaidoms, susijusioms su darbo pareigų atlikimu, atlyginti.
17. Išmokos darbuotojo perkėlimo dirbti į kitą vietovę išlaidoms atlyginti.
18. Lauko priedai, mokėti geologijos organizacijų darbuotojams.
19. Išmokos sanatorinių-kurortinių ar poilsinių kelialapių įsigijimo išlaidoms atlyginti.
20. Išmokos buto nuomos, komunalinių paslaugų, specialių drabužių ir avalynės, transporto bilietai, maitinimo išlaidoms atlyginti.
21. Komisinis atlyginimas:
 - 21.1. geležinkelio darbuotojams už bilietai, spaudos leidinių, loterijos bilietai ir maisto produktų pardavimą keleiviniuose traukiniuose, tranzitinių keleivinių bilietai forminimą kelyje;
 - 21.2. neetatiniams paruošėjams (supirkėjams) už žemės ūkio produktų, antrinių ir kitokių žaliavų supirkimą, jeigu jie dirbo ne tik paruošėjais (supirkėjais).
22. Apmokėjimas už darbą užsienyje užsienio valiuta, invaliutiniais rubliais, bonais ir kitokia nevalstybine tuometinės TSRS valiuta asmenims, dirbusiems buvusios TSRS įstaigose

užsienyje arba tarptautinėse organizacijose, ir asmenims, dirbusiems užsienyje buvusios TSRS siuntimu.

23. Apmokėjimas už asmenų, nuteistų laisvės atėmimu ir dirbusių įkalinimo įstaigose, darbą.
